

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

135:1 • 2015

Redaktören har ordet

Efter sex år som redaktör har det så blivit dags för mig att lämna över stafettpippen. När detta häfte av *Historisk tidskrift* distribueras har min efterträdare, Bo Eriksson, redan tagit över ansvaret sedan ett par veckor tillbaka. Det känns både tryggt och hoppningivande att lämna över rodret till Bo, som jag är övertygad om är rätt person att leda *Historisk tidskrift* genom de utmaningar och förändringar som de närmaste åren otvivelaktligen kommer att bjuda på.

I mitt första redaktörsord, i *Historisk tidskrift* 129:2 (2009), uttryckte jag en viss oro för tidskriftens fortlevnad, särskilt mot bakgrund av den pågående omvandlingen av den vetenskapliga publiceringens villkor, en omvandling som för övrigt är minst lika intensiv i dag som för sex år sedan. "Om *Historisk tidskrift* inte förmår att möta förändringarna och förnya sig för att behålla sin relevans i samtiden kommer både traditionen och de många åren av oavbruten utgivning till slut att väga lätt", skrev jag då.

Även om många av utmaningarna med exempelvis digitalisering, internationalisering och bibliometriska utvärderingssystem kvarstår och i vissa fall har ökat i betydelse, är jag i dag är jag avgjort mindre orolig för *Historisk tidskrifts* relevans och fortlevnad. En av de roligaste sidorna av arbetet som redaktör har varit mötena med läsare, skribenter och andra som på olika sätt är engagerade i tidskriftens verksamhet. I de mötena har jag konsekvent bibringats uppfattningen att *Historisk tidskrift* i högsta grad är viktig, framför allt som centralorgan för de vetenskapliga disciplinerna historia och ekonomisk historia i Sverige. Tidskriften är den främsta kanalen för publicering av svensk historievetenskaplig grundforskning i artikelform, och debatt- och recensionsavdelningarna är av fundamental betydelse för det inomvetenskapliga samtalet och

kritiken. Lite tillspetsat skulle man kunna formulera det som att utan *Historisk tidskrift* stannar historien.

Utän att på något sätt försöka ta åt mig äran av att *Historisk tidskrift*, i kraft av sina 135 år av oavbruten utgivning och ett långsiktigt arbete för att säkra den vetenskapliga kvaliteten, åtnjuter denna centrala position inom svensk historievetenskap, vill jag här lyfta fram en del av det arbete som jag och redaktionen i övrigt – det vill säga i första hand redaktionssekreterare Nils Fabiansson – under senare år har genomfört för att stärka tidskriftens position.

En av ambitionerna i det sammanhanget har varit att stärka debatt- och diskussionsavdelningen, vilket bland annat har föranlett avdelningens namnbyte från "Debatt" till "Idé och debatt" och olika försök att stimulera till debatt och meningsutbyte, något som läsare av *Historisk tidskrift* av allt att döma uppskattar i hög grad. En annan viktig ambition har varit strävan att stärka recensensavdelningen med målet att *Historisk tidskrift* ska recensera i princip all ny litteratur av betydelse för svensk historisk forskning. Där är vi inte riktigt ännu, men inrättandet av ett särskilt recensionråd 2011 och utarbetandet av standardiserade rutiner för urval och prioritering av recensenslitteraturen har bidragit till att vi har närmat oss målet.

Ett av de mest synliga – och av allt att döma uppskattade – delarna av arbetet med att stärka *Historisk tidskrifts* roll som centralorgan har varit införandet av regelbundna meddelanden med rubriken "Nytt om historisk forskning". Meddelandenas betydelse ligger i att de på ett överskådligt och aktuellt sätt samlar nyheter om den historiska forskningen från hela Sverige, något som också torde underlätta framtida historiografiska och vetenskapssociologiska undersökningar.

Även kosmetiskt har *Historisk tidskrift* förändrats i och med lanseringen av en ny layout 2011, något som jag tror har bidragit till att ge tidskriften en mer synlig och inbjudande paketering. Omslagets bilder och rubriker bidrar också till att framhäva varje häftes individuella karaktär. På den digitala fronten har *Historisk tidskrift* fått ett nytt gränssnitt. Till skillnad från tidigare, då varje häfte publicerades direkt som en stor pdf-fil, publiceras numera varje artikel separat. Embargoperioden för Open Access har vidare halverats, från tolv till sex månader, vilket också bidrar till att öka synligheten och tillgängligheten.

Historisk tidskrift började vidare indexeras av den allmänt använda

sökmotorn Google Scholar för några år sedan, vilket har stärkt tidskriftens internationella synlighet och legitimitet. I slutet av 2014 beslutade även Thomson Reuters att börja indexera *Historisk tidskrift* i sin databas Web of Science. Då databasen är mycket selektiv och endast indexerar ett mindre antal av de internationellt ledande vetenskapliga tidskrifterna, bör beslutet även ses som en bekräftelse på att *Historisk tidskrifts* vetenskapliga och redaktionella kvalitet är i paritet med de främsta internationella human- och samhällsvetenskapliga tidskrifterna.

Utöver det dagliga arbetet har redaktörsuppdraget bjudit på många tillfällen att delta i stimulerande utåtriktade aktiviteter, exempelvis sessioner arrangerade av *Historisk tidskrift* på Svenska historikermötet 2011 och 2014 samt på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg 2010 och 2014.

På många sätt tycker jag att *Historisk tidskrift*, när jag i dag lämnar över till min efterträdare, har slagit in på rätt väg och har goda utsikter att hantera de stora förändringarna i omvärlden. Ett orosmoln handlar dock om tidskriftens finansiering. Vetenskapsrådets besked hösten 2013 att man avsåg att avveckla stödformen Bidrag till vetenskapliga tidskrifter inom HS-området kom som en kalldusch, inte bara för *Historisk tidskrift* utan för i stort sett alla vetenskapliga tidskrifter inom HS-området. Protesterna blev som bekant omfattande, till stor del som ett resultat av initiativ som *Historisk tidskrifts* redaktion tog, bland annat ett upprop på webben som samlade över 3 600 namnunderskrifter. Utgången blev också att tidskriftsstödet utlystes igen, denna gång omfattande en treårsperiod, och i december 2014 beslutade Vetenskapsrådet att ge stöd till utgivningen av *Historisk tidskrift* till och med utgången av 2017. Även om det omedelbara hotet mot tidskriftens existens därmed är undanröjt kvarstår frågan om den långsiktiga finansieringen, framför allt vad gäller kostnaderna för det redaktionella arbetet. I takt med att kraven på professionell utgivning har ökat har också kostnaderna för detta arbete ökat. Med tanke på de centrala uppgifter som *Historisk tidskrift* utför för vetenskapssamhället i stort – som en plattform för publicering och inomvetenskaplig kommunikation och redskap för kvalitetsgranskning – är det rimligt att staten, genom sin för ändamålet avsedda myndighet Vetenskapsrådet, även framgent tar ansvar för basfinansieringen. Som ordförande för den nybildade Föreningen för vetenskaplig publicering, kommer jag att fortsätta arbetet för att hitta en stabil lösning på den frågan.

Många människor har på olika sätt engagerat sig i utgivningen av *Historisk tidskrift*. Främst bland dessa är tidskriftens obestridliga klippa Nils Fabiansson, som i egenskap av redaktionssekreterare har borgat för tidskriftens stabilitet och kontinuitet och emellanåt lotsat redaktören bort från alltför djupa eller osäkra vatten. Det har varit ett nöje att arbeta tillsammans med Nils och ofta lärorikt och utvecklande därtill.

Även *Historisk tidskrifts* lokalredaktörer i redaktionsrådet förtjänar ett stort tack för sitt ideella engagemang i tidskriftens verskamhet och framtid. De återkommande redaktionsrådsmötena har alltid varit en höjdpunkt i arbetet, och de synpunkter som framkommit vid mötena är mycket värdefulla. Via lokalredaktörerna har *Historisk tidskrift* en unik förankring i alla betydande historievetenskapliga forskningsmiljöer i Sverige och står på så sätt i direkt kontakt med flertalet läsare såväl som skribenter.

Slutligen vill jag också tacka styrelsen för Svenska Historiska Föreningen, *Historisk tidskrifts* huvudman. Under ledning av ordförande Elisabeth Elgán har styrelsen visat ett påtagligt och aktivt intresse i frågorna kring tidskriftens framtid, vilket för mig som redaktör har varit mycket värdefullt. Det är ett arbete som givetvis fortsätter, och i vilket jag ser fram emot att vara delaktig under ytterligare en tid. Många andra förtjänar givetvis också tack: läsare, skribenter, recensenter, recensionsrådet, lektörer, språkgranskare, tidskriftens internationella redaktionsråd med flera.

Föreliggande häfte av *Historisk tidskrift* – mitt tjugofjärde – blir alltså mitt sista. Förutom de sedvanliga avdelningarna med uppsatser och recensioner vill jag särskilt lyfta fram transkriptionen av det seminarium om första världskrigets betydelse som *Historisk tidskrift* arrangerade i samarbete med Riksbankens Jubileumsfond och Utrikespolitiska Institutet på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg den 25 september 2014. Omkring 150 personer bevistade seminariet, trots hård konkurrens från flera parallella programpunkter. Det kanske ska förstås som en indikation på det stora intresse för historia som finns i samhället i stort och på den potential som en vetenskaplig tidskrift inom området faktiskt har.